

Onderwerp Zienswijze routekaart Spaarnelanden	
Nummer	2022/21216
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	6.2 Gemeentelijk bestuur
Afdeling	CC
Auteur	Wit, R.
Telefoonnummer	023-5114396
Email	rwit@haarlem.nl
Kernboodschap	In de commissie Bestuur van 7 oktober 2021 is het raadsstuk “Nadere onderbouwing wijziging doelformulering statuten Spaarnelanden” aangehouden na toezegging van wethouder Roduner om in januari 2022 een nieuw voorstel voor te leggen waarin een routekaart is opgenomen en de input van de commissie is verwerkt. Het college vraagt de raad nu om een zienswijze op basis van de routekaart.
Behandelaanbeveling voor commissie	De commissie Bestuur wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering. De BAZzen 2018/807764, 2020/0305366, 2020/0305399 en 2020/0305501 zijn hiermee afgedaan.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none"> - Position paper Herijking strategische positie t.o.v. Spaarnelanden (BBV 2016/62220); - Nota Verbonden Partijen (BBV 2020/991803); - Nadere onderbouwing wijziging doelformulering statuten Spaarnelanden (BBV 2021/476275).
Besluit College d.d. 25 januari 2022	1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,

Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Kennis te nemen van de routekaart Spaarnelanden. 2. Zijn wensen en bedenkingen hierover kenbaar te maken. de griffier, de voorzitter,
--	--

1. Inleiding

Naar aanleiding van een aantal ontwikkelingen (statutenwijziging, autodeelproject iZoof, nieuwe nota Verbonden Partijen) is in de raad een discussie ontstaan over rol en positie van Spaarnelanden, met name ten aanzien van de activiteiten in de “vrije ruimte” dus buiten het percentage van 80% zoals vermeld in de Aanbestedingswet.

In de commissie Bestuur van 7 oktober 2021 is het raadsstuk “Nadere onderbouwing wijziging doelformulering statuten Spaarnelanden” (BBV 2021/476275) besproken. Het raadsstuk is toen aangehouden na toezegging van wethouder Roduner om in januari 2022 een nieuw voorstel voor te leggen waarin een routekaart is opgenomen en de input van de commissie is verwerkt.

Tevens is besproken om dan ook het visiedocument (onder geheimhouding) ter bespreking aan te bieden. Een visiedocument in definitieve vorm is echter nog niet beschikbaar en ook nog niet in de Aandeelhoudersvergadering besproken. Directie en RvC van Spaarnelanden hebben de visievorming opgeschort. Zij willen eerst de zienswijze van de raad over rol en positie van Spaarnelanden afwachten evenals het resultaat van de onderhandelingen met de gemeenten als opdrachtgever over de nieuwe Domein Dienstovereenkomsten (DDO's) voor 2023 e.v.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Kennis te nemen van de routekaart Spaarnelanden.
2. Zijn wensen en bedenkingen hierover kenbaar te maken.

3. Beoogd resultaat

De raad in gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen kenbaar te maken over de routekaart Spaarnelanden, met name over de doelformulering statuten Spaarnelanden, over het toepassen van een “vrije ruimte” en over het actief betrekken van de raad bij Spaarnelanden als strategische partner.

4. Argumenten

Korte geschiedenis

Voor het bepalen van de zienswijze van de routekaart in juiste context wordt hieronder een korte geschiedenis weergegeven over het ontstaan van Spaarnelanden N.V. en van de toepassing van de Domein Dienstverleningsovereenkomsten (DDO's).

In 2003 besloot de raad om het gemeentelijke bedrijf RATD (Reiniging, Afval, Technische Dienst) te verzelfstandigen in de vorm van een vennootschap. De eerste reden daarvoor betrof de sterke ontwikkeling van de afvalmarkt en de toenemende concurrentie die een aanscherpende werking had op de verhouding tussen kwaliteit en kosten. De RATD diende zich met het oog hierop verder te ontwikkelen tot een modern, professioneel en efficiënt functionerend bedrijf. Ook diende de verhouding tussen opdrachtgever (OG) en opdrachtnemer (ON) te worden verzakelijkt. De tweede reden betrof de noodzakelijk geachte schaalvergroting om de toekomst van het verzelfstandigde bedrijf ook op langere termijn te verzekeren. Spaarnelanden N.V. is op 1 januari 2005 met de werkzaamheden gestart o.b.v. een eeuwigdurend convenant op het domein Afval en Reiniging.

Het convenant is een overeenkomst tussen Gemeente Haarlem, als aandeelhouder, en de verzelfstandigde onderneming Spaarnelanden N.V. In dit convenant zijn in hoofdlijnen de spelregels tussen beide partijen op bovengenoemde punten beschreven. Het convenant is gebaseerd op de Raadsbesluiten van 9 april 2003 en 23 juni 2004. De Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) werden gesloten tussen de opdrachtgevers vanuit de gemeentelijke organisatieonderdelen en Spaarnelanden N.V.

Eind 2008 vond de verzelfstandiging van het Service Bedrijf Haarlem (SBH) plaats waarbij de gemeentelijke activiteiten op het gebied van Groen, Grijs en Aannemerij per 1 januari 2009 aan Spaarnelanden N.V. werden overgedragen. Deze activiteiten betroffen o.a.: onderhoud groen in de openbare ruimte, straatwerken, wegbebakening, beheer en onderhoud bruggen en pompen en riolen en kademuren, klein onderhoud aan gemeentelijke gebouwen, beheer van openbare parkeergarages, fietsenstallingen, parkeerautomaten en magazijnbeheer. Voor de overdracht is een convenant opgesteld voor de duur van ten minste 7 jaar, met stilzwijgende verlenging voor een periode van 5 jaar. Met deze overdracht werd een schaalvergroting gerealiseerd waardoor Spaarnelanden een omvang heeft gekregen die maakt dat het zelfstandig als bedrijf kan functioneren.

Per 1 mei 2014 werd de huidige directeur, de heer Oosting, aangesteld.

Op basis van het toenmalige coalitieakkoord besloot de raad op 30 oktober 2014 om de kwaliteitsambitie in de openbare ruimte te herzien om zodoende een bezuiniging van structureel € 1 miljoen te realiseren. Daarnaast diende er structureel € 0,3 miljoen te worden vrijgemaakt voor

onderhoud inzake areaaluitbreiding. Bovendien bestond er reeds op basis van de bestaande kwaliteitsambitie uit 2013 een negatief verschil van structureel € 0,65 miljoen (BBV 2014/340726). Om financiële ruimte te realiseren werd besloten om het kwaliteitsbeeld van groen en grijs in de woonwijken te verlagen van kwaliteitsnorm B naar C.

Met name deze herziening resulteerde per 1 januari 2015 in het toepassen van Domein Dienstverleningsovereenkomsten (DDO's). In het kader van de Openbare Ruimte zijn toen DDO's aangegaan voor vier jaar, met een optie tot verlenging van twee keer twee jaar. Voor afval en reiniging is de DDO voor zes jaar aangegaan met eenmalig optie van verlenging van 2 jaar.

Bij deze domeinkeuzes voor Spaarnelanden werd aan het bedrijf gevraagd afscheid te nemen van de domeinen bruggen en kolken/riolen en ten behoeve van deze domeinwisselingen te reorganiseren.

Met Spaarnelanden zijn DDO's afgesloten voor de volgende domeinen:

- Afval & Reiniging;
- Groen & Spelen
- Coördinatie Meldingen
- Elementenverhardingen
- Parkeren

Zie ook het overzicht op pagina 14 waar in de kernactiviteiten van Spaarnelanden per DDO, contract of DVO zijn vermeld.

In maart 2016 werd naar aanleiding van een raadsmotie een "position paper Herijking strategische positie t.o.v. Spaarnelanden" opgesteld (BBV 2016/62220). In deze Herijking werd onder meer het volgende gesteld:

- *De gemeente Haarlem is opdrachtgever voor Spaarnelanden op de benoemde domeinen. Vanuit de opdrachtgeverrol is beschreven (via resultaatverplichtingen) welke kwaliteit er gesteld wordt aan het areaal dat de gemeente Haarlem wil laten onderhouden. Op basis van kwaliteit, hoeveelheid areaal en kostenkengetallen is bepaald wat de gemeente wil betalen voor dit onderhoud. Dit bedrag is meegegeven in de DDO's. Het werken met DDO's geeft de gemeente de mogelijkheid om te sturen op de kwaliteit van de producten en diensten én op het bijbehorende kostenniveau. Hiermee is een juist evenwicht gevonden tussen als onderneming maatschappelijk van betekenis zijn en kostenefficiëntie in de gaten houden.*
- *Spaarnelanden kreeg per 1 januari 2016 een taakstelling opgelegd van € 1 miljoen en vanaf 2017 € 1,5 miljoen structureel, waarbij dit gevonden moest worden in een efficiëntere bedrijfsvoering en niet in kwaliteitsvermindering. De resultaatverplichtingen bleven gelijk*

maar de vergoeding die ertegenover staat nam af. Op deze manier diende er ook meer marktconform te worden gewerkt. (N.B. deze taakstelling is later weer verlaagd).

- *Spaarnelanden profileert zich als sociaal-maatschappelijke onderneming. Dat wil zeggen dat het bedrijf mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk wil helpen. Spaarnelanden werkt hierin samen met Paswerk. Daarnaast is Spaarnelanden actief op het gebied van duurzaamheid en participatie van bewoners. Daar waar mogelijk worden projecten samen met bewoners en ondernemers opgepakt. Hieruit blijkt de betrokkenheid bij de omgeving die kenmerkend is voor maatschappelijk ondernemen.*
- *De oude rolverdeling kwam erop neer dat de gemeente bedacht wat er moest gebeuren en Spaarnelanden voerde uit. Nu, jaren later, is de vraag vanuit de gemeente sterk veranderd. De gemeente werkt inmiddels in regie en verwacht in Spaarnelanden een intelligente, meedenkende partner te vinden die trends en ontwikkelingen op hun vakgebied kan accommoderen.*
- *Het afgesproken ontwikkeltraject beoogt Spaarnelanden te laten doorgroeien naar een volwaardige partij richting zowel de gemeente Haarlem als andere opdrachtgevers. Immers, het kunnen aantrekken van andere opdrachtgevers dan de gemeente Haarlem bewijst de goede dienstverlening en marktconforme prijsstelling van het bedrijf.*
- *Spaarnelanden heeft als overheids-NV de mogelijkheid om 20% van hun omzet buiten de gemeente te genereren. Op dit moment wordt hier nog onvoldoende gebruik van gemaakt. Spaarneland heeft het voornemen in de nabije toekomst hier meer aandacht aan te geven. De gemeente (in de rol als aandeelhouder) ondersteunt het bedrijf hierin. De verwachting is dat het ten volle benutten van deze vrije ruimte bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van Spaarnelanden als gezonde, Haarlemse onderneming.*
- *Voor de gemeente is het van belang dat Spaarnelanden een gezond, renderend bedrijf is en waarvan het voortbestaan niet in gevaar komt.*

Op 1 januari 2018 startte de ambtelijke samenwerking tussen de gemeenten Haarlem en Zandvoort. In dat kader werd Zandvoort voor 10% aandeelhouder van Spaarnelanden N.V. In de Algemene Aandeelhoudersvergadering besluiten beide gemeenten in gezamenlijkheid aangaande een aantal belangrijke onderwerpen. In sommige gevallen is unanimititeit van de aandeelhouders vereist. Dit is in de gewijzigde statuten vastgelegd.

Visiedocument

In de commissie Bestuur is besproken om ook het visiedocument (onder geheimhouding) samen met deze routekaart ter bespreking aan te bieden. Een visiedocument in definitieve vorm is echter nog niet beschikbaar en ook nog niet in de Aandeelhoudersvergadering besproken. Directie en RvC van Spaarnelanden hebben de visievorming opgeschort. Zij willen eerst de zienswijze van de raad over rol en positie van Spaarnelanden afwachten evenals het resultaat van de onderhandelingen met de gemeenten als opdrachtgever over de nieuwe Domein Dienstovereenkomsten (DDO's) voor 2023 e.v.

Vervolgens zullen directie en RvC bezien of een nieuwe statutenwijziging noodzakelijk is en zo ja, hierover een voorstel doen aan de aandeelhouders.

Indien deze ontwikkelingen zijn afgerond en er hierover duidelijkheid bestaat zullen directie en RvC zich buigen over een nieuw visiedocument. Indien geen statutenwijziging nodig is zal het visiedocument waarschijnlijk eerder beschikbaar zijn.

Een grove planning van de verschillende stappen:

- Voorjaar 2022: zienswijze Haarlemse raad over routekaart Spaarnelanden
- Eind 2022: besluitvorming opdrachtgevers over nieuwe DDO's voor 2023 e.v.
- Voorjaar 2023: beoordeling directie en RvC of statutenwijziging noodzakelijk is
- Medio 2023: eventuele statutenwijziging als voorstel in Aandeelhoudersvergadering
- Najaar 2023: eventuele statutenwijziging als voorstel aan beide raden voorgelegd
- Voorjaar 2024: directie en RvC stellen concept-visiedocument op
- Medio 2024: concept-visiedocument in Aandeelhoudersvergadering
- Najaar 2024: zienswijze beide raden over visiedocument

Kanttekening: aan de Haarlemse raad wordt nu een zienswijze gevraagd maar bij de bestuurlijke besluitvorming over de verdere stappen (eventuele statutenwijziging, visiedocument) zijn natuurlijk ook het college (als aandeelhouder) en de raad van Zandvoort betrokken.

Statutenwijziging Spaarnelanden

Per 1 januari 2018 zijn de statuten van Spaarnelanden N.V. gewijzigd met het oog op de invlechting van de gemeente Zandvoort als aandeelhouder. Zoals in de het raadsstuk "Nader onderbouwing wijziging doelformulering statuten Spaarnelanden" (BBV 2021/476275) is aangegeven is toen ook de doelformulering in de statuten aangepast aan de gegroeide praktijk en tevens geactualiseerd op basis van afspraken met de gemeente Haarlem als aandeelhouder. Hierdoor zijn in de statuten vooral bestaande diensten maar ook enkele diensten in ontwikkeling opgenomen. De discussie in de commissie Bestuur in 2021 richtte zich op die gewijzigde doelformulering - zie bijgevoegd - in de statuten en niet op de wijzigingen die nodig waren voor de invlechting van Zandvoort als aandeelhouder.

In het Informatieprotocol deelnemingen dat als bijlage 8.6 bij de nota Verbonden partijen in Haarlem 2021 is gevoegd zijn afspraken tussen raad en college opgenomen. Bij punt 19 van dat protocol is opgenomen dat: "Het college kan alleen instemmen met een voorgenomen statutenwijziging of belangrijke beleidswijziging die de doelstelling en het strategisch belang raakt, wanneer de raad daarmee heeft ingestemd." Gezien deze afspraak wordt nu om een zienswijze van de raad gevraagd.

In de statuten zijn per 1 januari 2018 o.a. de volgende nieuwe doelformuleringen toegevoegd:

➤ *E. Het beheren van wagen- en materieelpark.*

Dit omvat het beheer van het eigen wagenpark en eigen materieel van Spaarnelanden, maar ook van het beheer van het wagenpark van bijvoorbeeld de gemeente Haarlem, de VRK en de Voedselbank. Deze activiteit hangt samen met de al langer bestaande activiteit onder *D. Het verrichten van onderhoud aan gemotoriseerde voertuigen en machines.*

➤ *F. Het beheren, exploiteren en verhuren van onroerende en roerende goederen.*

Dit betreft het beheer van het Milieuplein, het Vuiloverlaadstation (VOST), het beheer op particuliere fietsenstallingen en garages, verhuur van ruimtes aan Spaarnelanden bedrijven B.V en de mogelijkheid om eigen bezit te verhuren.

➤ *G. Het (op afstand) toezicht houden op, beheren en bedienen van onroerende en roerende goederen.*

Deze activiteit heeft betrekking op het beheer van (bewoners)parkeergarages, op oplaadpunten, op monitoring van sensoren in de openbare ruimte zoals watermeters bij bomen en op monitoring van systemen in ondergrondse containers i.v.m. de vullingsgraad.

➤ *H. Het verlenen van transport- en vervoersdiensten.*

Voorbeelden van deze activiteit zijn het pontje over het Spaarne, het contract Directie vervoer gemeente Haarlem, het transporteren van grondstoffen en afvalstoffen en iZoof electric taxi (social enterprise).

➤ *Bij voorts behoort tot het doel van de vennootschap: het verkrijgen, vervreemden en bezwaren, verhuren en exploiteren van registergoederen.*

Registergoederen zijn goederen die moeten worden ingeschreven in daartoe bestemde openbare registers en waarvan overdracht alleen tot stand kan komen door inschrijving in die registers. Voorbeelden zijn: alle onroerende goederen (bijvoorbeeld gebouwen en gronden), beperkte rechten (bijvoorbeeld recht van erfpacht) en appartementsrechten. Spaarnelanden heeft gebouwen en gronden nodig voor het uitvoeren van de bedrijfsactiviteiten.

Het college heeft eerder in zijn reactie op het RKC-rapport “Afstand èn Invloed; Onderzoek Governance Spaarnelanden” (januari 2020) o.a. het volgende aangegeven: “het college staat wel achter deze statutenwijziging aangaande de doelomschrijving. Een ruimere doelomschrijving is in statuten gebruikelijk en past bij de veranderopgave van Spaarnelanden. De oorsprong van de noodzaak van de veranderopgave en gevraagd innovatief vermogen van Spaarnelanden komt voort uit een veranderende vraag vanuit de gemeente.”

Ook in het raadsstuk “nadere onderbouwing wijziging doelformulering statuten Spaarnelanden” (BBV 2021/476275) is aangegeven dat het college van mening is “dat de recente statutenwijziging met ruimere doelomschrijving in lijn ligt met de eerdere dialoog tussen college en raad aangaande de doelomschrijving en organisatiecontext van Spaarnelanden. Bovendien passen de gewijzigde statuten bij de veranderopgave van Spaarnelanden en bieden zij de ruimte om een gezond bedrijf neer te zetten dat maatschappelijke toegevoegde waarde heeft.”

Naar aanleiding van de discussie in de commissie Bestuur en gehoord de meningen en argumenten van de commissieleden heeft het college het begin 2020 ingenomen standpunt over de statutenwijziging opnieuw overwogen maar uiteindelijk niet gewijzigd. Het college wil vasthouden aan zijn eerdere reactie dat een ruime doelformulering past bij de veranderopgave van Spaarnelanden en bij de herijking die door de gemeente in maart 2016 is bepaald.

Nu een beperking aanbrengen aan de huidige doelformulering past niet in het consistente beleid dat de gemeente als aandeelhouder sinds 2016 heeft gevoerd en uitgedragen. Het schrappen van (delen van) deze formuleringen betekent dat de bovenstaande activiteiten niet meer door Spaarnelanden kunnen worden uitgevoerd hetgeen Spaarnelanden reduceert tot een bedrijf dat slechts afval mag inzamelen en verwerken en de openbare ruimte mag schoonhouden. De impact hiervan op het bedrijf Spaarnelanden als werkgever en opdrachtnemer én op de gemeenten Haarlem en Zandvoort als opdrachtgevers zou groot zijn. Het is dan zelfs de vraag of Spaarnelanden de door Haarlem gewenste ambitie van gezond en renderend bedrijf met innovatief vermogen en toegevoegde maatschappelijke waarde in de toekomst kan blijven realiseren.

Bovendien is het niet realistisch te verwachten dat met een dergelijke beperking de door de gemeente opgelegde taakstelling structureel wordt gerealiseerd; dit betekent hogere kosten voor de gemeente. Daarnaast zou bij de directie, de RvC en de ruim 300 werknemers van Spaarnelanden verwarring en onrust ontstaan omtrent de plannen van de gemeente ten aanzien van de toekomst van het bedrijf en over de realisatie van de opgave die de gemeente in 2016 aan het bedrijf heeft gesteld.

Voorstellen voor toekomstige statutenwijzigingen, bijvoorbeeld als gevolg van de nieuwe DDO's die vanaf 2023 van kracht worden, zal het college voor een zienswijze aan de raad voorleggen overeenkomstig het Informatieprotocol deelnemingen.

“Vrije ruimte”

Eén van de discussiepunten in de commissie Bestuur is het percentage “vrije ruimte” bij het investeren, tegenwoordig ook wel verticale samenwerking genoemd. Naast de term “vrije ruimte” wordt ook wel de term “commerciële ruimte” gebruikt maar het college acht de term “vrije ruimte” meer toepasselijk omdat niet alle bijbehorende activiteiten een puur commercieel karakter hebben. Volgens de Aanbestedingswet valt een opdracht die door een aanbestedende dienst wordt gegund aan een andere gecontroleerde (privaat- of publiekrechtelijke) rechtspersoon buiten het toepassingsgebied van de richtlijn wanneer aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan:

- de aanbestedende dienst oefent toezicht uit op de betrokken rechtspersoon zoals op zijn eigen diensten. Van toezicht zoals op zijn eigen diensten is sprake wanneer de aanbestedende dienst zowel op strategische doelstellingen als op belangrijke beslissingen van de gecontroleerde rechtspersoon een beslissende invloed uitoefent.
- meer dan (overweging 32 bij de Aanbestedingswet zegt tenminste) 80 % van de activiteiten van de gecontroleerde rechtspersoon wordt uitgeoefend in de vorm van taken die hem zijn toegewezen door de controlerende aanbestedende dienst of door andere door diezelfde aanbestedende dienst gecontroleerde rechtspersonen. Het merendeels-percentage van 80% wordt bepaald aan de hand van de gemiddelde totale omzet of een geschikte alternatieve op activiteit gebaseerde maatstaf, zoals de kosten die door de betrokken rechtspersoon of aanbestedende dienst zijn gemaakt met betrekking tot diensten, leveringen of werken over de laatste drie jaren voorafgaand aan de gunning van de opdracht.
- er is geen directe participatie van privékapitaal in de gecontroleerde rechtspersoon.

Het college wijst er op dat wat betreft de opdracht aan Spaarnelanden aan de drie bovenstaande voorwaarden is voldaan. In de in najaar 2021 geactualiseerde gemeentelijke Nota Verbonden Partijen (BBV 2020/991803) is over de “vrije ruimte” als kader het volgende opgenomen: *“Als een verbonden partij (deelneming) echter andere dan de gebruikelijke uitvoeringswerkzaamheden wil gaan verrichten (b.v. activiteiten die buiten het statutair doel of de in de gemeenschappelijke regeling opgenomen belangen vallen en/of vrije ruimte te boven gaan), waarmee ook mogelijke financiële of andere risico’s gepaard gaan, of als buiten de kaders en beleidsdoelen wordt getreden, wordt niet overgegaan tot het maken van afspraken dan nadat de raad hierover is geïnformeerd en in staat is geweest inbreng te leveren. In het bijzonder wat betreft overheidsvennootschappen geldt dat de ruimte om (markt)activiteiten buiten de initiële opdrachten te verrichten, wordt ingevuld met inachtneming van de statutaire doelen van de betreffende vennootschap. Dit geldt als kader voor deze marktactiviteiten. Als activiteiten buiten het statutair doel vallen, worden deze niet verricht zonder dat de aandeelhouder goedkeuring heeft gegeven aan een wijziging op dit punt en de raad hierover vooraf in staat is geweest zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken.”*

Het college begrijpt de zorgen van de raad over het risico dat het percentage “vrije ruimte” kan worden overschreden. Vandaar de toezegging dat de commissie Bestuur actief zal worden geïnformeerd indien de betreffende activiteiten van Spaarnelanden het percentage “vrije ruimte” van 15% hebben bereikt. Deze zogenoemde “signaleringswaarde” is al eerder aan de commissie Bestuur toegezegd. Overigens blijkt uit de begroting 2022 van Spaarnelanden een percentage “vrije ruimte” van 8,0%, iets lager dan het percentage van 8,5% uit de begroting 2021. Spaarnelanden heeft dus nog niet de helft van de toegestane “vrije ruimte” gebruikt.

Indien de gemeente Haarlem of de gemeente Zandvoort als opdrachtgever een verzoek indient bij Spaarnelanden voor een activiteit die buiten het statutaire doel valt, dan treden de aandeelhouders van Haarlem en Zandvoort met elkaar in overleg. Ook in die gevallen zal de raad van Haarlem - en indien gewenst ook de raad van Zandvoort - om een zienswijze worden gevraagd.

Kader activiteiten

Gezien de discussie in de raad, met name over de activiteiten in de “vrije ruimte”, zal het college als aandeelhouder de belangrijkste activiteiten van Spaarnelanden voortaan volgen en beoordelen op basis van de volgende indeling in categorieën met bijbehorende voorwaarden :

1. Activiteiten die in opdracht van de gemeenten Haarlem en/of Zandvoort worden verricht (kernactiviteiten);
2. Activiteiten die kernactiviteiten aansturen of faciliteren en activiteiten die door een innoverend karakter van belang zijn voor (de ontwikkeling van) die kernactiviteiten;
3. Activiteiten die in opdracht van aan Haarlem en/of Zandvoort verbonden Gemeenschappelijke Regelingen en vennootschappen worden verricht;
4. Activiteiten in opdracht van andere partijen dan hiervoor genoemde partijen.

Voor de onder categorie 1 genoemde (kern)activiteiten geldt als voorwaarde dat deze voldoen aan de maatschappelijke en financiële doelstellingen van Haarlem en Zandvoort en via DDO's, DVO's of via expliciete projectopdrachten tussen opdrachtgever en opdrachtnemer worden geregeld en vervolgens gemonitord. De interne activiteiten onder categorie 2 dienen te voldoen een normen, bijvoorbeeld aan een norm percentage overhead en aan een norm innovatiebudget. De beoordeling hiervan geschiedt door de aandeelhouders in het kader van begroting en jaarrekening van Spaarnelanden.

Voor activiteiten onder de categorieën 3 en 4 gelden de volgende voorwaarden:

- de activiteiten passen binnen de statutaire doelen van Spaarnelanden;
- de activiteiten leveren een bijdrage aan één of meer financiële doelstellingen (versterking Eigen Vermogen Spaarnelanden, realisatie bezuinigingsopdracht, verhogen kostenefficiency,

verhogen rendement, bijdrage aan innovatiebudget, bijdrage aan overhead) hetgeen door een businesscase is aangetoond;

- voor de activiteiten wordt een marktconforme prijs bedongen;
- de activiteiten worden transparant in de P&C-documenten van Spaarnelanden vermeld;
- de totale omzet van de activiteiten valt op jaarbasis binnen de toegestane "vrije ruimte".

Voor nieuwe activiteiten onder categorie 4 gelden als bijkomende voorwaarden:

- voor de activiteiten is vooraf expliciet toestemming vereist van de aandeelhouders;
- de activiteiten passen naar het oordeel van de aandeelhouders bij de kernactiviteiten;
- de toegestane activiteiten worden organisatorisch en financieel ondergebracht in Spaarnelanden Bedrijven B.V.

IZoof Electric Taxi

Spaarnelanden heeft een personeelsbestand waarvan bijna 25% in de leeftijd van 56 tot 65 jaar. Deze leeftijdsgroep kent een hoog ziekteverzuim of heeft als kenmerk dat mensen geen fysiek zwaar uitvoerend werk meer kunnen verrichten. De gemeente als aandeelhouder heeft enkele jaren geleden Spaarnelanden verzocht om deze problematiek aan te pakken met een marginale impact op de taxibranche, bij voorkeur op een innovatieve wijze. Daarop is iZoof Electric Taxi als Social Enterprise door Spaarnelanden opgericht. De werknemers hebben een afstand tot de arbeidsmarkt of (re-)integreren uit hoofde van ziekte of duurzaam personeelsbeleid. Bovendien kan het financiële risico van een - buiten eigen schuld - niet meer goed functionerende medewerker worden vermeden.

Het streven is om jaarlijks twee eigen medewerkers in te laten stromen; deze doelstelling werd in 2018 en 2019 gehaald. In 2020 en 2021 is geen instroom georganiseerd vanwege de effecten van de Coronacrisis; voor 2022 is wederom een instroom van twee interne medewerkers gepland. Van buitenaf zijn vier medewerkers ingestroomd, waarmee ook deze doelstelling is behaald.

Door de Coronacrisis werd in 2020 een verlies van € 46.000 geboekt, zij het dat dit verlies werd gecompenseerd door voordelen uit andere activiteiten binnen de vrije ruimte. Ook voor 2021 wordt een verlies verwacht, dat wederom door andere activiteiten binnen de vrije ruimte zal worden gecompenseerd.

Het college heeft waardering voor de innovatieve wijze waarop Spaarnelanden de personele problematiek aanpakt, ook al heeft iZoof Electric Taxi door de coronacrisis zich nog onvoldoende weten te ontwikkelen waardoor de resultaten tot nu toe bescheiden zijn. Het college wil deze Social Enterprise een kans geven om zich te ontwikkelen en voor betrokken werknemers een gepast alternatief te bieden. Daarom zal het college als aandeelhouder de directie van Spaarnelanden verzoeken om een herijking van de businesscase. De raad zal over het resultaat hiervan actief worden geïnformeerd.

IZoof Car Sharing

Per 1 december 2021 heeft Spaarnelanden haar dienstverlening omtrent IZoof Car Sharing stopgezet en heeft OnzeAuto - een bestaande en ervaren deelauto-organisatie - alle werkzaamheden overgenomen. De overdracht is soepel verlopen, met zo min mogelijk impact voor de deelnemers. Medio december waren meer dan 100 deelnemers overgestapt.

In de maanden juli tot en met december 2021 heeft Spaarnelanden haar werkzaamheden zorgvuldig afgebouwd waaronder de projectondersteuning en ondersteuning van vrijwilligers, de boekhouding, laadinfrastructuur en de software ontwikkeling. Uiteindelijk zijn op 1 december de werkzaamheden voor het wagenpark (financiering, verzekering, onderhoud) stopgezet en de elektrische auto's teruggetrokken. Per 1 januari 2022 is het project iZoof Car Sharing volledig ontmanteld.

Spaarnelanden: Behoefte aan een betekenisvolle rol

Spaarnelanden is en voelt zich een verbonden partij van de gemeenten Haarlem en Zandvoort. Betrokkenheid wordt gevoeld bij wat er nodig is vanuit de optiek van de werkzaamheden in stad en badplaats. Vanuit die betrokkenheid heeft het bedrijf zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van een redelijk gesloten bedrijf dat op aannemersachtige wijze overheidsopdrachten uitvoerde tot een partner die in de manier waarop ze haar werk doet rekening houdt met de beleving in de maatschappij en graag verlengstuk is van duurzame doelen van Haarlem en Zandvoort. Niet alleen omdat dit noodzakelijk is voor een modern bedrijf, maar ook omdat Spaarnelanden die betekenisvolle rol wil dragen.

In een veranderende wereld ontwikkelt het oude begrip van openbare ruimte naar de moderne benadering van die van de leefomgeving met talloze duurzame en sociale uitdagingen. Om die uitdagingen zijn bestendige partnerschappen nodig en Spaarnelanden stelt zich graag op als strategische uitvoeringspartner van beide gemeenten.

Volgens Spaarnelanden is de kwaliteit van onze leefomgeving in de toekomst afhankelijk van de resultaten die worden geboekt op thema's als klimaatadaptie, circulariteit, biodiversiteit en duurzame mobiliteit. Voor het behalen van die resultaten zijn alle partijen in de driehoek Overheid-Bedrijven-Bewoners van elkaar afhankelijk. Samenwerking is dus nodig maar zal niet vanzelf van de grond komen. Doordat Spaarnelanden zich begeeft in de haarvaten van de stad en de badplaats is Spaarnelanden in staat veranderingen in beweging te brengen, juist omdat zij geen actor is in de driehoek. Spaarnelanden ziet zichzelf in dat kader als regisseur van duurzame initiatieven met als doel activiteiten van de grond te krijgen die anders niet of veel minder makkelijk zouden kunnen ontstaan. Die regierol is gericht op iets voor de markt los te maken, tegelijk in de behoefte van de consument te voorzien én om duurzame doelen van de gemeente te bevorderen.

Betrokkenheid van de raad

Het college verwelkomt een grotere betrokkenheid van de raad bij onze strategische partner Spaarnelanden in het algemeen en bij strategische beslissingen rondom Spaarnelanden in het bijzonder. Naast het feit dat de raad te allen tijde het college ter verantwoording kan roepen, wil het college als aandeelhouder van Spaarnelanden de betrokkenheid van de raad vergroten door de volgende specifieke afspraken:

- de commissie Bestuur zal actief worden geïnformeerd indien de betreffende activiteiten van Spaarnelanden het percentage “vrije ruimte” van 15% hebben bereikt (signaleringswaarde);
- voor nieuwe activiteiten in de “vrije ruimte” ten behoeve van andere partijen (categorie 4) is vooraf expliciet toestemming vereist van de aandeelhouders;
- voorstellen voor toekomstige statutenwijzigingen, bijvoorbeeld als gevolg van de nieuwe DDO's die vanaf 2023 van kracht worden, zal het college voor een zienswijze aan de raad voorleggen overeenkomstig het Informatieprotocol deelnemingen;
- als activiteiten buiten het statutair doel vallen, worden deze niet verricht zonder dat de aandeelhouder goedkeuring heeft gegeven aan een wijziging op dit punt en de raad hierover vooraf in staat is geweest zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken;
- indien Haarlem of Zandvoort als opdrachtgever een verzoek indient bij Spaarnelanden voor een activiteit die buiten het statutaire doel valt, dan treden de aandeelhouders van Haarlem en Zandvoort met elkaar in overleg. Ook in die gevallen zal de raad van Haarlem - en indien gewenst ook de raad van Zandvoort - om een zienswijze worden gevraagd.

Daarnaast zal het college jaarlijks de vastgestelde begroting van Spaarnelanden ter informatie toezenden van aan de commissie Bestuur. De in de begroting opgenomen ontwikkelingen, speerpunten, jaarplannen, kerncijfers, financiële overzichten en risico's kunnen een bijdrage leveren om de betrokkenheid van raadsleden bij Spaarnelanden te vergroten. Daarom is de onlangs door de aandeelhouders vastgestelde begroting 2022 van Spaarnelanden bijgevoegd. De raad wordt jaarlijks via een raadsstuk geïnformeerd over de jaarverslagen van alle deelnemingen. Het jaarverslag van Spaarnelanden wordt dus al actief ter informatie aan de raad aangeboden.

5. Risico's en kanttekeningen

N.v.t.

6. Uitvoering

Na besluitvorming wordt het raadsbesluit gepubliceerd op de website.

De aandeelhouder zal directie en RvC van Spaarnelanden over de zienswijze van de raad informeren.

7. Bijlagen

- Begroting 2022 Spaarnelanden;
- Doelformulering statuten Spaarnelanden.

Kernactiviteiten Spaarnelands N.V. (januari 2022)								
	DDO	DDO	DDO	DDO	DDO	Contract	DVO	
	Afval & Reiniging	Groen & Spelen	Coördinatie Meldingen	Elementen- verhardingen	Parkeren	Wagenpark	Zandvoort	
Unit Afval en Grondstoffen								
inzameling huishoudelijk afval	x							
milieuplein	x							
vuiloverlaadstation (VOST)	x							
grondstoffenmanagement	x							
ondergrondse containers	x							
Containerbeheer	x							
SPA	x							
reiniging openbare ruimte	x							
wijkteams	x							
plaaagdierenbestrijding	x							
gladheidsbestrijding	x							
Unit Beheer Openbare Ruimte								
straatwerk				x				
straatmeubilair				x				
verkeersmeubilair				x				
groen, gras, bomen		x						
speeltoestellen		x						
Unit Parkeren								
schoonhouden garages					x			
parkeermeters en automaten					x			
parkeerabonnements					x			
meldkamer storings					x			
bewonersparkeergarages					x			
parkeermanagementsystemen					x			
Unit Mobiliteit services								
voertuigen SPL								
voertuigen Haarlem						x		
voertuigen VRK								
transitie wagenpark duurzaamheid						x		
Unit Zandvoort								
afval & reiniging								x
DAB								x
coördinatie meldingen								x
groen								x
kunstwerken								x
riolering								x
wegen en verkeer								x
speelplaatsen								x
strand								x
toerisme & recreatie								x
Unit Klant & Innovatie								
Coördinatie meldingen	x	x	x	x	x	x	x	
Relatiebeheer	x	x	x	x	x	x	x	x
klantenservice	x	x	x	x	x	x	x	x
innovatiestrategie/proces	x	x	x	x	x	x	x	x
projecten circulair	x	x		x				x